

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ПРОМИСЛОВОСТІ**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

АКАДЕМІЯ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ ЕКОНОМІКИ:

СВІТОВИЙ ДОСВІД, ІНСТИТУТИ, СТРАТЕГІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Монографія

Тернопіль–Донецьк
Економічна думка ТНЕУ
2011

Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія / О. І. Амоша, С. С. Аптекарь, М. Г. Білопольський, С. І. Юрій та ін. – ІЕП НАН України, ТНЕУ МОНМС України. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 848 с.

У монографії проаналізовано світовий досвід структурної перебудови економіки; акцентовано увагу на європейському досвіді структурної перебудови та диверсифікації економіки країни та регіонів, здійснено оцінку перспектив та практики його використання в Україні; розроблено пропозиції щодо формування умов ефективної структурної перебудови економіки України та її регіонів з урахуванням світового досвіду.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних вищих навчальних закладів, працівників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, керівників та менеджерів підприємств та організацій.

Рецензенти: *Булєв І. П.* – д.е.н., проф., заступник директора Інституту економіки промисловості НАН України;
Крисоватий А. І. – д.е.н., проф., проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного економічного університету

Науковий редактор – д.е.н. *В. І. Ляшенко*, д.е.н. *Є. В. Савельєв*

Монографія підготовлена колективом авторів у складі: д.е.н. Андрушків Б. М. (1.5), акад. Амоша О. І. (3.3.4; 7.1), д.е.н. Аптекарь С. С. (3.1.3; 5.3.1), к.е.н. Барканов В. І. (3.3.6; 4.1), Бервенова Т. М. (1.3.2), Бережна Т. Ф. (3.3.4), к.е.н. Безгін К. С. (3.1.4), д.н.д.у. Біла С. О. (5.1.4), Білий О. І. (1.2.2), к.е.н. Білопольська В. М. (6.3), д.е.н. Білопольський М. Г. (3.1.4), д.е.н. Богачов В. І. (3.2.5), д.е.н. Боголіб Т. М. (7.2), д.е.н. Борейко В. І. (8.1.3), д.е.н. Брюховецька Н. Ю. (3.1.1), д.е.н. Бузні А. М. (4.3), д.е.н. Бутенко А. І. (3.2.6), д.е.н. Василенко В. О. (3.3.5), д.е.н. Ветрова Н. М. (5.4), Вовк І. П. (1.5), к.т.н. Вовк Ю. Я. (1.5), Воробйова Г. С. (5.3.1), д.е.н. Воронкова А. Е. (3.1.2), к.е.н. Георгіаді Н. Г. (8.3), Головач А. В. (8.1.1), д.е.н. Головінов О. М. (1.3.1), Гребенюк О. В. (1.6), к.е.н. Гринецька С. М. (6.4), к.н.д.у. Дейч М. Є. (7.3.1), Демешок О. О. (1.6), к.е.н. Дмитриченко Л. А. (1.1.1), д.е.н. Дмитриченко Л. І. (1.1.1), д.е.н. Дорофійенко В. В. (3.4.3), Дронова А. Ю. (3.1.3), Дугова Н. В. (3.1.1), Дюбо О. М. (2.2.4, 2.2.5, 3.2.1, 3.2.2), Єропутова О. О. (4.6), к.е.н. Завербний А. С. (3.1.6), д.е.н. Задорожний З. В. (8.7), к.н.д.у. Задорожній В. П. (6.2.1), к.е.н. Карпінська Г. В. (3.2.6), д.е.н. Кирич Н. Б. (1.5), д.е.н. Козюк В. В. (2.1.3), к.е.н. Колодій С. Ю. (6.5), к.е.н. Колодинський С. Б. (5.1.2), к.е.н. Кравченко В. О. (5.1.7), д.е.н. Кривенко Л. В. (4.2), Кривенко С. В. (4.2), д.е.н. Кузьменко Л. М. (2.2.3; 5.1.2), к.е.н. Кузьменко Р. В. (3.3.4; 5.1.1), д.е.н. Кузьмін Щ. Є. (8.2), д.е.н. Кукурудза І. І. (1.3.3), к.е.н. Куриляк В. Є. (2.1.5), к.е.н. Кухарська Н. О. (5.2), к.н.д.у. Лагно В. Т. (5.1.6), Лярін В. М. (6.2.2), к.е.н. Лежешкокова В. Г. (3.1.2), д.е.н. Ліщинський І. (5.1.5), к.е.н. Логачова Л. М. (5.3.3), д.е.н. Ляшенко В. І. (3.3.3; 3.3.4; 8.1.2), Ляшенко О. В. (2.5), Маєвська О. О. (5.1.2), д.е.н. Макогон Ю. В. (5.1.7), к.е.н. Марченко В. М. (3.3.4), д.е.н. Матвій М. (3.4.2), д.е.н. Матросова Л. М. (2.5; 6.2.2), к.е.н. Медведєв Д. М. (2.2.3), д.е.н. Мельник А. Ф. (1.3.4), д.е.н. Мельник О. Г. (8.2), Мельник О. С. (3.3.1), к.ф.-м.н. Меркер Р. (8.4), д.е.н. Микитенко В. В. (1.6; 3.3.6; 4.1), д.е.н. Наливайченко С. П. (4.4), к.е.н. Наливайченко К. В. (1.2), Нікітін С. І. (1.1.1), д.е.н. Новікова О. Ф. (7.1), Омельченко С. М. (7.3.2), Панасенко І. В. (3.4.1), к.с.н. Панькова О. В. (7.3.1), д.е.н. Папаїка О. О. (8.5), д.е.н. Подсолонко В. А. (4.8), д.е.н. Подсолонко О. А. (4.8), Прогнимак О. Д. (5.3.2), к.е.н. Пшик Б. І. (6.1.2), к.е.н. Пушак Г. І. (3.3.2), к.е.н. Пушак Я. Я. (6.1.2), к.е.н. Родченко В. Б. (5.1.1), к.е.н. Ротанов Г. М. (3.3.5), д.е.н. Савельєв Є. В. (1.4; 2.1.1; 2.1.4), к.е.н. Саєнко В. Г. (8.5), д.е.н. Семенов А. Г. (4.6), д.е.н. Семенов Г. А. (4.6), д.е.н. Сидорова А. В. (3.4.1), Синякова К. (2.1), д.е.н. Ситник Л. С. (1.3.2), к.е.н. Снігова О. Ю. (2.2.1), д.е.н. Сохацька О. М. (6.1.1), к.е.н. Сочинська-Сибірцева І. М. (5.1.3), к.е.н. Солдак М. О. (5.1.2), к.т.н. Стойко І. І. (1.5), д.е.н. Тарнавська Н. П. (2.3), д.е.н. Ткаченко В. Г. (3.2.5), д.е.н. Ткаченко Н. М. (3.2.4), к.е.н. Турлакова (7.3.3), к.е.н. Тухтенко Н. (2.1.2), к.е.н. Філіпішин І. В. (8.4), д.е.н. Фільштейн Л. М. (3.1.4), к.е.н. Хаджинов І. В. (5.1.2), к.б.н. Храпко В. М. (6.1.3), д.е.н. Цьохла С. Ю. (7.4), к.е.н. Чеботарьов В. А. (2.2.3–2.2.5, 3.2.1–3.2.3), к.т.н. Череватський Д. Ю. (3.1.5), д.е.н. Череп А. В. (4.5), акад. Чумаченко М. Г. (3.3.3), Чурикова К. О. (6.3), акад. Чухно А. А. (1.1.2, 1.1.3), к.е.н. Штангрет А. М. (3.3.2), Шукатко В. В. (8.6), д.е.н. Юрій С. І. (1.4; 2.1.1; 2.1.4), к.е.н. Юрик Я. І. (3.3.6)

Рекомендовано до друку рішеннями вчених рад

*Інституту економіки промисловості НАН України
(протокол № 2 від 15 березня 2011 р.)*

*Тернопільського національного економічного університету
(протокол № 5 від 30 березня 2011 р.)*

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1.	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ	8
1.1. Методологічні аспекти аналізу структурних процесів в економіці.....	8
1.1.1. Генеза дослідження структурних трансформацій.....	8
1.1.2. Й. Шумпетер – засновник еволюційної економічної теорії.....	14
1.1.3. Технологічні уклади: сутність та особливості розвитку.....	19
1.2. Особливості сучасного етапу структурних трансформацій.....	24
1.2.1. Сучасне суспільство та напрями його трансформації.....	24
1.2.2. Еволюція концептуальних засад розробки проектів Програм структурної перебудови національного господарства України.....	29
1.3. Законодавче забезпечення структурних трансформацій та роль державних інституцій.....	36
1.3.1. Держава як інститут забезпечення сталого розвитку національної економіки.....	36
1.3.2. Диспропорції національної економіки і стратегічні заходи антикризового управління у сфері виробничої діяльності.....	41
1.3.3. Основні напрями коригування ринкових перетворень в Україні.....	49
1.3.4. Структурні трансформації національної економіки як виклик модернізації державного управління.....	57
1.4. Альтернативи вибору пріоритетів структурних зрушень економіки України, орієнтованих на світовий ринок.....	68
1.5. Інституційні засади основного економічного закону держави та ресурсономіка.....	90
1.6. Формування набору стратегій для розробки адаптивних технологій управління забезпеченням економічної безпеки.....	100
Розділ 2.	
ГЛОБАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР СТРУКТУРНИХ РЕФОРМ	110
2.1. Глобальна економіка у глобальному світі.....	110
2.1.1. Новий світовий економічний порядок: історія, теорія, напрямки формування.....	110
2.1.2. Глобалізаційні тенденції формування соціально-економічних пріоритетів людського розвитку.....	118
2.1.3. Глобальні макрофінансові виклики структурній трансформації економіки України.....	122
2.1.4. Світоцивілізаційні та інституційні процеси як середовище національної економіки.....	131
2.1.5. Формування світоцивілізаційної структури світової економіки та проблеми включення України у глобальне управління.....	136
2.2. Іноземний досвід економічних трансформацій.....	146
2.2.1. Аналіз світового досвіду змін структури економіки старопромислових регіонів.....	146
2.2.2. Проблеми міст старопромислових регіонів Східної Європи – досвід для України.....	155
2.2.3. Теорія і практика трансформаційних перетворень продовольчої сфери розвинених країн.....	161
2.2.4. Структурні перетворення продовольчого комплексу постсоціалістичних країн.....	167
2.2.5. Інноваційне забезпечення структуроформуючих процесів у продовольчій сфері постсоціалістичних країн.....	174
2.3. Передумови структурної перебудови економіки як засобу підвищення її конкурентоспроможності: теоретичні засади і практика реалізації.....	179
2.4. Ірландська модель інноваційного розвитку: досвід та сучасні проблеми.....	197
2.4.1. Роль держави в підтримці інноваційної діяльності.....	197
2.4.2. Особливості інституціональних інновацій.....	201

2.4.3. Політика фіскального стимулювання інноваційної діяльності.....	203
2.4.4. Інноваційне підприємництво Ірландії.....	205
2.4.5. Відкритість НДДКР для іноземних інвесторів.....	206
2.4.6. Особливості функціонування інноваційної інфраструктури Ірландії.....	207
2.4.7. Особливості корпоративного управління організацією інноваційного процесу Ірландії.....	216
2.5. Сучасні світові тенденції розвитку науки та технологій.....	220

Розділ 3.

ТРАНСФОРМАЦІЇ У СФЕРІ ВИРОБНИЧОЇ ТА НЕВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....

3.1. Напрямки трансформації в промислових галузях традиційної спеціалізації.....	232
3.1.1. Оцінка можливостей розширення збуту металопродукції на основі електронних торговельних майданчиків.....	232
3.1.1.1. Інформаційні технології в збутовій діяльності металургійних підприємств.....	232
3.1.1.2. Особливості функціонування електронних торговельних площадок (ЕТП) у металургії.....	234
3.1.1.3. Оцінка ефективності збуту через ЕТП у металургійному комплексі України.....	239
3.1.2. Санаційна реструктуризація генеруючих компаній електроенергетики.....	245
3.1.2.1. Трансформаційні процеси в електроенергетичній галузі України.....	245
3.1.2.2. Концептуальна модель санаційної реструктуризації генеруючих компаній електроенергетики.....	250
3.1.3. Нафтовидобувна та нафтопереробна промисловість України: основні проблеми та концепції реформування галузі.....	257
3.1.4. Напрямки вдосконалення систем управління підприємствами машинобудування.....	272
3.1.5. Трансформації у вугільній промисловості.....	280
3.1.6. Енергетична стратегія України: аналіз проблем та перспектив реалізації в умовах структурних трансформацій.....	284
3.2. Макроекономічний зміст та регіональні особливості структурних змін в агропромисловій сфері України в умовах виходу з трансформаційної кризи.....	290
3.2.1. Загальнодержавні тенденції та характер структурних змін у вітчизняному агропромисловому комплексі.....	290
3.2.2. Структурні зміни в продовольчому підкомплексі старопромислових регіонів як передумова забезпечення їхньої економічної безпеки.....	302
3.2.3. Перспективи використання світового досвіду структурних реформ продовольчого ринку в переробних галузях старопромислових регіонів.....	309
3.2.4. Особливості структурних трансформацій в агропромисловому секторі.....	317
3.2.5. Кластери в системі аграрного виробництва.....	319
3.2.6. Реструктуризація підприємств виноробства в рамках базових стратегій їхнього розвитку.....	327
3.3. Перспективи розвитку високотехнологічних галузей.....	338
3.3.1. Напрямки структурних трансформацій промислового комплексу України.....	338
3.3.2. Авіаційна промисловість: трансформаційні процеси, сучасний стан та загрози.....	343
3.3.3. Неоіндустріальні перспективи економіки України.....	352
3.3.4. Формування транскордонних високотехнологічних кластерів.....	363
3.3.5. Проблеми відродження згублених галузей суднобудівництва та рибальства.....	378
3.3.6. Трансформація та трансляція потенціалів системно-універсального функціонування.....	387
3.4. Реформування і трансформація сфери послуг.....	399
3.4.1. Структурні трансформації в сфері послуг.....	399
3.4.2. Тенденції розвитку ринку послуг для залучення інвестицій в Україні.....	406
3.4.3. Аспекти нової парадигми реформування житлово-комунального господарства.....	415

Розділ 4.

СТРАТЕГІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....

4.1. Стратегії науково-технічного та інноваційного розвитку національного промислового виробництва.....	429
4.1.1. Організаційно-економічний механізм активізації процесів промислового зростання.....	429
4.1.2. Формалізація моделей вибору оптимальної для України траєкторії промислового зростання в умовах ресурсних обмежень.....	436
4.1.3. Добір варіантів управлінських рішень для розроблення стратегії науково-технічного та інноваційного розвитку промисловості.....	440
4.1.4. Структурно-динамічні зміни стратегічного потенціалу промисловості в контексті розвитку екологоекономічного простору в державі.....	443
4.1.5. Цільові орієнтири промислового зростання для забезпечення результативності структурних реформ в економіці.....	450

4.2. Стратегія інноваційного розвитку в контексті забезпечення економічної безпеки України.....	458
4.3. Інноваційна парадигма розвитку України у світовій економічній системі.....	471
4.4. Науково-технологічні пріоритети розвитку України: управління інтелектуальною власністю.....	478
4.5. Стратегічний підхід до ефективного впровадження інвестицій в інновації.....	483
4.6. Економічні ризики і мотивація інноваційної діяльності на підприємстві.....	499
4.6.1. Сутність, функції та класифікація економічних ризиків.....	499
4.6.2. Ризики в інноваційній діяльності.....	502
4.6.3. Методи управління ризиками в інноваційній діяльності.....	506
4.6.4. Система і методи оцінки економічного ризику.....	507
4.6.5. Проблеми мотивації інноваційної діяльності в Україні.....	513
4.6.6. Ризики впровадження інноваційного проекту в акціонерному товаристві.....	516
4.7. Науково-технологічні пріоритети інноваційного розвитку регіонів.....	532
4.8. Імперативи розвитку економіки, заснованої на знаннях, в АР Крим та в Україні.....	538

Розділ 5.

РЕГІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	552
5.1. Зміна регіональних пріоритетів розвитку.....	552
5.1.1. Організаційні та структурні чинники зміни пріоритетів.....	552
5.1.2. Структурні трансформації старопромислових регіонів.....	561
5.1.3. Зміна пріоритетів розвитку трудового потенціалу Кіровоградської області.....	579
5.1.4. Пріоритети структурної модернізації розвитку регіональної економіки у посткризовий період.....	585
5.1.5. Агломераційні форми міжнародної та просторової економічної інтеграції України.....	591
5.1.6. Регіональне транскордонне співробітництво: інноваційні аспекти.....	605
5.1.7. Регіональні інтеграційні пріоритети економічного і транскордонного співробітництва України з Росією.....	612
5.2. Стратегування як основний механізм трансформації економіки регіонів.....	622
5.3. Зміни пріоритетів розвитку виробничої та соціальної інфраструктури.....	630
5.3.1. Роль інфраструктури у здійсненні структурних реформ.....	630
5.3.2. Сучасні особливості розвитку виробничої та соціальної інфраструктури.....	641
5.3.3. Стратегічні пріоритети розвитку соціальної інфраструктури регіону.....	648
5.4. Екологічні пріоритети стратегій розвитку рекреаційних регіонів.....	657

Розділ 6.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ.....	666
6.1. Світовий досвід фінансування структурних трансформацій.....	666
6.1.1. Структурно-інституціональні форми становлення нового світового фінансового порядку.....	666
6.1.2. Джерела фінансового забезпечення структурних трансформацій у світі.....	677
6.1.3. Джерела і методи фінансування підприємств у трансформаційних умовах.....	689
6.2. Фінансове забезпечення та інфраструктура структурних трансформацій в Україні.....	700
6.2.1. Соціальна держава та фінансування структурних трансформацій.....	700
6.2.2. Фінансове забезпечення структурної трансформації економіки України.....	706
6.2.3. Елементи гнучкості фінансової системи в трансформаційних процесах.....	709
6.3. Пріоритети розвитку великого промислового регіону в умовах структурних трансформацій та інноваційні підходи в управлінні ресурсами регіонального бюджету.....	715
6.4. Фінансове забезпечення структурних трансформацій в соціальній сфері.....	727
6.5. Напрямки вдосконалення фінансування тимчасових касових розривів місцевих бюджетів.....	637

Розділ 7.

ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА.....	744
7.1. Інструменти та механізми державного регулювання структурних реформ у соціальній сфері.....	744
7.2. Розвиток вищої освіти і вимоги постіндустріального суспільства.....	749
7.3. Соціальні аспекти управління.....	756
7.3.1. Забезпечення якості управління в контексті розвитку корпоративної соціальної відповідальності.....	756
7.3.2. Теоретичні аспекти управління людським капіталом промислового підприємства.....	766
7.3.3. Теоретичний аналіз стадної поведінки в економіці.....	769
7.4. Горизонтальні трансформації соціальної структури.....	772

Розділ 8.

ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ТА СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ.....778

8.1. Вплив реформування податкової системи на розвиток підприємств.....778

8.1.1. Формування стратегії розвитку українських підприємств в умовах податкового реформування.....778

8.1.2. Деякі експертні оцінки проекту Податкового Кодексу України щодо сприяння розвитку малого підприємництва.....785

8.1.3. Реалії спеціальних режимів оподаткування малого бізнесу в Україні.....789

8.2. Діагностика як інструмент інформаційного забезпечення удосконалення систем управління підприємством.....792

8.3. Напрямки удосконалення інтегрованої системи управління економічним розвитком підприємства.....807

8.4. Координація процесів цілепокладання в управлінні розвитком підприємства.....816

8.5. Організації виробничих відносин на підприємствах зі спеціальним режимом.....820

8.6. Оптимізація рефлексивних впливів страхової компанії при взаємодії зі страхувальниками.....837

8.7. Окремі питання обліку руху матеріальних необоротних активів.....842

ВСТУП

У сучасних умовах болісної трансформації соціально-економічного організму проблема ефективності державного управління та пошук принципових напрямів його підвищення набувають стратегічного значення, визначають спосіб вирішення найважливіших загальнодержавних завдань. У зв'язку з цим дослідження вітчизняних аспектів проблеми діалектики сторін «набуття нової якості соціально-економічного розвитку на основі модернізації» – «збереження генетичного коріння вітчизняного розвитку» є одними із найбільш актуальних завдань сучасного загальнонаукового дослідження та формування трансформаційної моделі вітчизняної економіки.

Формування інституціональної стабільності в Україні та подолання системної соціально-економічної кризи обумовлює необхідність докорінного теоретико-методологічного та господарчо-практичного опрацювання низки фундаментальних наукових проблем. Серед них – і проблема структурного реформування економіки єдиного господарчого комплексу країни (ЄГК). Її основу становить сукупність явищ, процесів та взаємообумовленостей в економічній сфері; разом із тим, за суттю вона фокусує комплекс економічних, соціальних, правових, політичних, духовних та ментальних змін.

Є всі підстави зазначити, що, виходячи зі структури самого ЄГК, характеру міжгалузевих відносин у його межах та змісту конкурентних переваг України в системі міжнародного поділу праці, однією з визначальних підсистем ЄГК є аграрно-промислове виробництво (АПВ). Більш того, АПВ значною мірою детермінує ступінь інституціонального розвитку країни, міру досягнення сучасних показників економічної ефективності її виробничо-комерційної діяльності та соціальних стандартів життя громадян, рівень конкурентоспроможності України у світі.

Одним з основних факторів, що стримують інноваційну активність підприємств, нарівні з недоліком фінансових ресурсів, слабкою результативністю механізмів державної підтримки, погано розвиненою законодавчою базою, є високий ризик. У зв'язку з цим проблема оцінки ризиків інноваційних проектів є надзвичайно актуальною. Питання розроблення та впровадження інновацій на підприємствах дуже складні. Більшість підприємств у динамічному ринковому середовищі змушені обирати стратегію виживання, тому вони практично не мають змоги дозволити собі впровадження інноваційних проектів. Вивчення стану інноваційної діяльності промисловості України свідчить про те, що її рівень залишається низьким. Результати досліджень Державного комітету статистики України з визначення основних причин, які стримували інноваційну діяльність у промисловості, дає підстави зробити висновок про те, що однією з основних проблем була і залишається проблема ризиків.

Ризик є елементом результатів виконання будь-якого господарського рішення, оскільки невизначеність – неминуча умова господарювання. Інноваційна діяльність завжди пов'язана з ризиком, обумовленим наявністю низки факторів, вплив яких на результати діяльності не можна заздалегідь точно встановити.

Загалом ризик в інноваційному підприємстві можна визначити як ймовірність втрат, що виникають при вкладенні підприємницькою фірмою коштів у виробництво нових товарів і послуг, у розробку нової техніки і технологій, які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку, а також при вкладенні коштів у розробку управлінських інновацій, які не принесуть очікуваного ефекту.